

Liivi-johtoryhmän esitys rautateiden sääntelyelimen, ajoneuvo- verotusasioiden, Viestintäviraston kuluttaja- ja kyberturvallisuus- asioiden sijoittamisesta Liivi-virastoon

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistuksen tavoitteena on parantaa hallinnonalan kykyä vastata asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutoksiin sekä kehittää ja vahvistaa hallinnonalan strategista ohjausta sekä saada synergiaetuja. Tavoitteena on myös parantaa edelleen hallinnon tuottavuutta ja vaikuttavuutta resurssien monipuolisemmalla ja tehokkaammalla käytöllä.

Yhtenä tavoitteena on yhdistää Trafi ja Viestintävirasto sekä Liikenneviraston viranomaistehtävät 1.1. 2019 perustettavaan uuteen virastoon (Liivi-virasto). Jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota asiakas- sekä viranomaisrajapintoihin sekä varmistetaan toiminnan ja palvelutason laadukkuus, luotettavuus sekä häiriötön jatkuminen muutoksen aikana ja sen jälkeen.

Osana Trafian ja Viestintäviraston yhdistämistä on arvioitava rautateiden sääntelyelimen siirtämistä 1.1.2019 toimintansa aloittavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon, ajoneuvoverotusasioiden siirtämistä verohallitukselle, Viestintäviraston vastuulla olevien kuluttaja-asioiden siirtämistä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä kyberturvallisuusasioiden yhtiöittämistä tai siirtämistä Huoltovarmuuskeskukselle.

Erillisselvitykset

Virastouudistuksen Liivi-johtoryhmä asetti työryhmän selvittämään kutakin erillisselvitettävää kysymystä.

Kukin työryhmä päätyi tahollaan siihen johtopäätökseen, että selvittävät tehtävät tulisi sijoittaa Liivi-virastoon. Alla yhteenveto selvitysten johtopäätöksistä. Selvitykset kokonaisuudessaan liitteinä 1-4.

Rautateiden sääntelyelin

Erillisselvityksessä arvioitiin rautatiealan sääntelyelimen sijoittumista

- 1) Liivi-virastoon
- 2) Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaan
- 3) Kilpailu- ja kuluttajavirastoon.

Työryhmä esittää, että rautatiealan sääntelyelin toimisi jatkossa osana Liivi-virastoa. Muissa vaihtoehdoissa synergiaedut jäävät vähäisemmiksi tai poistuvat kokonaan.

Esitystä puoltavat ennen kaikkea sääntelyelimen mahdollisuus hyödyntää Liivi-virastossa olevaa rautateihin liittyvää teknistä osaamista sekä viestintämarkkinoiden sääntelyyn liittyvää osaamista. Sääntelyelimen toimiminen osana Liivi-virastoa vahvistaisi sääntelyelimen resursseja mahdollistamalla resurssien joustavan hyödyntämisen ja sillä olisi siten toiminnan tehostumisen myötä positiivinen vaikutus

myös suhteessa sääntelyelimen sidosryhmiin ja markkinoiden toimivuuden varmistamiseen.

Toimiessaan samassa virastossa viestintämarkkinoiden sääntelyviranomaisen kanssa, sääntelyelin hyötyisi viestintäviranomaisen osaamisesta ja käytännöistä esimerkiksi koskien hinnoittelun valvontaa, markkina-analyysyjä ja markkinoiden seuranta. Sääntelyelin puolestaan laajentaisi omalta osaltaan laajentaa uuden viraston osaamisaluetta. Uudessa virastossa olisi mahdollista hyödyntää joustavasti henkilöstöresursseja viestintäpuolen markkina- ja sääntelyelimen välillä.

Toimiminen osana Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaa heikentäisi sääntelyelimen nykyisin Trafilta saamaa rautatieteknistä osaamista. Myös viestintämarkkinoiden ja rautatiemarkkinoiden sääntelystä saatavissa olevat synergiaedut jäisivät saavuttamatta. Sääntelyelimen toiminta tulisi jatkossa vaatimaan myös merkittäviä lisäresursseja.

Sääntelyelimen yhdistämisellä osaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastoa ei saavutettaisi lainsäädännön erityispiirteistä johtuen yhtä merkittäviä synergiaetuja verrattuna Liivi-virastoa koskevaan ratkaisuun. Lisäksi menetettäisiin nykyinen pääsy rautateihin liittyvään tekniseen osaamiseen. Suomessa ei ole myöskään päädytty ratkaisuun, jossa muihinkaan toimialoihin keskittyvät sääntelyviranomaiset toimisivat osana kilpailuviranomaista.

Tarkasteltaessa sääntelyelintoiminnon sijoittautumista muissa EU-jäsenvaltioissa, voidaan todeta, että suurimmassa osassa EU-jäsenvaltioita, sääntelyelintoiminto on sijoittunut muita viranomaistehtäviä hoitavien virastojen yhteyteen. Tyypillisimpiä ratkaisuja ovat sijoittuminen samaan virastoon liikenteen turvallisuusviranomaisen, kilpailuviranomaisen tai muita toimialoja koskevien markkinoiden sääntelyviranomaisten yhteyteen. Näin ollen sääntelyelimen sijoittuminen osaksi Liivi-virastoa voidaan katsoa olevan perusteltua myös kansainvälisen vertailun perusteella.

Trafin hoitamat liikenteen verotustehtävät

Erillisselvityksessä arvioitiin Trafin hoitamien liikenteen verotustehtävien siirtämistä

- 1) Liivi-virastoon tai
- 2) Verohallintoon.

Työryhmä esittää, että Trafin hoitamia liikenteen verotustehtäviä ei siirretä Verohallintoon. Esitys vastaa verotustehtävien siirrosta vastanneen VETO-työryhmän, 1/2010 esitystä.

Trafin nykyään hoitamat ajoneuvoverotus, ensirekisteröinnin jälkeinen autoverotus ja polttoainemaksu sopivat hyvin tulevan Liivi-viraston tehtäväkokonaisuuteen.

Trafi vastaa ajoneuvoihin liittyvistä viranomaispalveluista ja verotustehtävien hoitamisella saavutetaan tässä kokonaisuudessa merkittävää synergiaetua sekä hallinnollisesti että erityisesti asiakasnäkökulmasta. Verotuksen kustannustehokkuus on hyvällä tasolla ja asiainnissa toteutuu yhden luukun periaate sekä perinteisessä että verkko-asiainnissa. Verotustehtävät liittyvät kiinteästi Trafin ajoneuvotietojärjestelmiin ja ajoneuvoprosesseihin. Trafin verotuksen tietojärjestelmä on olennainen ja vahvasti muihin ajoneuvotietojärjestelmiin integroitu osa Trafin arkkitehtuurissa. Ajoneuvoverotus ja ensirekisteröinnin jälkeinen autoverotus pohjautuvat suoraan ajoneuvorekisterin tietoihin. Kaikkien verolajien osalta Trafilla on verotustehtävien

hoitamiseksi tarvittava ajoneuvotekninen osaaminen sekä vastuu ajoneuvojen viranomaispalveluluista kuten ajoneuvokatsastuksen ohjauksesta ja valvonnasta.

Valtiovarainministeriön tavoitteena on keskittää kaikki verotustehtävät Verohallintoon. Verohallinnolla ei kuitenkaan ole lähivuosina mahdollisuutta vastaanottaa uusia tehtäviä eikä nykymuotoinen etukäteinen, päiväkohtainen ja esinekohtainen ajoneuvoverotus sovi verohallinnon toimintokokonaisuuteen. Myöskään vahvasti rekisterisidonnainen ensirekisteröinnin jälkeinen autoverotus ja liikennekäyttöön kytketty polttoainemaksu eivät ole luonteeltaan Verohallinnon nykyiseen toimintaympäristöön soveltuvia. Tämän vuoksi uusiakin kulkuneuvoihin liittyviä verotustehtäviä on kaavailtu Trafín hoidettavaksi. Esimerkiksi suunniteltu ja sittemmin hylätty vene- ja moottoripyörävero oli tarkoitus tulla Trafín hoidettavaksi. Samoin kuorma-autoille suunniteltu vinjettimaksu on niin ikään toteutuessaan tulossa Trafín tehtäväksi.

Viestintäviraston kilpailun edistämiseen ja käyttäjien oikeuksiin liittyvä tehtävät

Erillisselvityksessä arvioitiin laajasti kilpailun edistämiseen ja käyttäjien oikeuksiin liittyvien tehtävien sijoittamista:

- 1) Liivi-virastoon,
- 2) Kilpailu- ja kuluttajavirastoon tai
- 3) Energiamarkkinavirastoon.

Viestintäviraston kilpailun edistämiseen ja käyttäjien oikeuksiin liittyvien tehtävien sijoittaminen osaksi Liivi-virastoa toisi tarkastelun perusteella selvästi enemmän synergiaetuja kuin muut vaihtoehdot.

Sijoittumista Liivi-virastoon puoltavat erityisesti em. tehtävien kiinteä yhteys muihin viestintämarkkinoiden ohjaus- ja valvontatehtäviin, tehtävien edellyttämä syvällinen osaaminen viestintäverkkojen ja -palvelujen tekniikoista sekä mahdollisuus hyödyntää viestintämarkkinoilta kertynyttä osaamista liikennemarkkinoiden avaamisessa.

Viestintämarkkinoita koskevien tehtävien hoitaminen yhdessä viranomaisessa on perustelua myös kansainvälisen yhteistyötehokkaan hoitamisen mahdollistamiseksi. Synergiahyötyjä olisi saatavissa myös liikenteen ja viestinnän välillä, sillä viestintämarkkinoilta kertynyttä osaamista pystyttäisiin hyödyntämään liikenteen avaamisessa kilpailulle.

Viestintäviraston kyberturvallisuustehtävät

Erillisselvityksessä arvioitiin Viestintäviraston kyberturvallisuustehtävien sijoittamista:

- 1) Liivi-virastoon
- 2) kokonaan uuteen, liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle perustettavaan virastoon tai
- 3) toiselle hallinnonalalle.

Viestintäviraston kyberturvallisuustehtävien sijoittaminen kokonaisuutena uuteen Liivi-virastoon turvaisi hallinnonalan kykyä vastata asiakastarpeisiin ja toimintaympäristön muutoksiin sekä vahvistaisi hallinnonalan strategista ohjausta.

Mallin etuna voi nähdä myös sen, että hallinnonalan tuottavuutta parantavia synergioita voitaisiin saavuttaa erityisesti operatiivista toimintaa tukevien palvelujen

osalta ja se todennäköisesti mahdollistaisi liikennettä tukevan Kyberturvallisuuskeskuksen toiminnan joustavan lisäresursoinnin.

Suhteessa muihin malleihin, vaihtoehto 1 edistäisi eniten teletoiminnan viranomaisvalvonnan säilymistä yhtenäisempänä kokonaisuutena. Ratkaisumallin vahvuutena on se, että sen avulla voidaan saavuttaa parhaiten virastouudistukselle asetetut tavoitteet.

Liivi-johtoryhmän esitys

Liivi-johtoryhmä esittää, että rautateiden sääntelyelin, ajoneuvoverotusasiat, Viestintäviraston vastuulla olevat kuluttaja-asiat ja kyberturvallisuusasiat sijoitetaan 1.1. 2019 perustettavaan uuteen virastoon.

Kaikki selvitettävänä olleet tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden sijoittaminen uuteen virastoon edistää virastouudistuksen tavoitteita, etenkin kykyä vastata asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutoksiin. Erillisselvityksen kohteena olleiden tehtävien siirtäminen Liivi-yrastoon myös parantaa hallinnon tuottavuutta ja vaikuttavuutta resurssien monipuolisemmalla ja tehokkaammalla käytöllä.

Liivi-yrastoon tulee sijoittumaan merkittäviä tehtäviä digitaalisen toimintaympäristön rakentamiseksi. Tehtävät liittyvät mm. fyysiseen tai sähköiseen infrastruktuuriin pääsyyn, uusien markkinoiden ja kilpailun avaamiseen, liikenteen ja viestinnän teknologioiden mahdollistamiseen sekä asiakaslähtöiseen palveluun.

Viestintäviraston kilpailun edistämiseen ja rautatien sääntelyelimeen liittyvät tehtävät ovat samankaltaisia. Molemmissa tehtäväkokonaisuuksissa huolehditaan verkkoon – joko viestintä- tai rautatiemarkkinan verkkoon - pääsystä, syrjimättömyydestä ja tasapuolisuudesta. Molemmilla toimilla on myös saman tyyppisiä valvonta-tehtäviä.

Uusi liikennepalvelulaki luo edellytykset liikenteen palveluajattelulle ja liikenne-markkinoiden syntymiselle. Viestintämarkkinoilta kertynyttä osaamista markkinoiden avaamisesta ja käyttäjien oikeuksista pystytään hyödyntämään liikennemarkkinoiden avaamisessa kilpailulle. Digitaalisten sisältöjen ja palveluiden saavutettavuuden merkitys korostuu jatkuvasti. Myös tulevaisuuden liikennepalveluissa korostuu fyysisen esteettömyyden lisäksi aiempaa enemmän digitaalinen saavutettavuus. Liikenteen palveluistuminen tulee nojautumaan vahvasti sitä tukevaan viestintäteknikkaan sekä viestintäpalveluihin, jotka mahdollistavat saumattomat palveluketjut.

Viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksen yhtenä tehtävänä on lisätä luottamusta sähköisiin palveluihin ja kehittää kansallista tietoturvaluutta Liikenne tulee olemaan kyberturvallisuustoiminnan yhä merkittävämpi asiakassektori, sillä myös liikenne ja logistiikkasektori elävät digitalisaation murrosta ja näihin toimialoihin kohdistuu merkittävää kehittämistä. Toimivat, turvalliset ja yhteensopivat tietojärjestelmät ja -palvelut ovat digitaalisen yhteiskunnan peruspilari.

Verotustehtävät liittyvät kiinteästi Trafim ajoneuvotietojärjestelmiin ja ajoneuvoprosesseihin, ja ne ovat tyypiltään sellaisia etteivät ne sovi Verohallinnon tämänhetkisiin toimintakokonaisuuksiin.